

” Бабкова О., Васильченко Л., Стадниченко К. Напрями розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогічних працівників щодо створення безпечного освітнього середовища. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, № 5. С. 7-13. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-001>.

Babkova O., Vasylychenko L., Stadnychenko K. Napriamy rozvytku zdorov'iazberezhuvalnoi kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv shchodo stvorennia bezpechnoho osvitnoho sere dovyyshcha [Directions for the development of health-protecting competence of educational staff in relation to creating a safe educational environment]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2025. Vol. 13, No 5. S. 7-13. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-001>.

УДК 371.134:613

DOI: 10.31110/2616-650X-vol13i5-001

Олена БАБКОВА¹, Лілія ВАСИЛЬЧЕНКО², Кіра СТАДНИЧЕНКО³

¹⁻³ Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Україна

¹ <https://orcid.org/0000-0002-9214-8883>
helen.230670@gmail.com

² <https://orcid.org/0000-0002-5392-048X>
liliwasil@gmail.com

³ <https://orcid.org/0000-0001-8542-3763>
avikett@gmail.com

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті розглянуто наукові праці щодо формування та розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогів; здійснено аналіз сутності понять «здоров'язбережувальна компетентність учителя», «безпечне освітнє середовище». На підставі метааналізу результатів моніторингового дослідження «Професійна компетентність педагогічних працівників щодо створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти Запорізької області» зроблено припущення про рівень сформованості у педагогів системи знань, умінь та навичок щодо створення безпечного середовища в закладі освіти. Актуалізовано питання безпеки учасників освітнього процесу в сучасних реаліях, зокрема в умовах воєнного стану. Досліджено основні аспекти здоров'язбережувальної діяльності педагогів початкової та базової школи, проаналізовано рівень їхньої поінформованості щодо грантових можливостей, командної взаємодії у реалізації антибулінгових програм, організації освітнього процесу в умовах дистанційного та очного навчання. Виявлено низьку обізнаність педагогів щодо трансформації освітнього середовища; моделювання та проведення онлайн-уроків з гнучкою структурою, дотриманням санітарно-гігієнічних вимог, активною взаємодією суб'єктів освітнього процесу. Авторами запропоновано варіанти вдосконалення освітнього процесу в контексті безпеки та здоров'язбереження. Зокрема, обґрунтовано необхідність підвищення рівня обізнаності педагогів щодо грантової діяльності, впровадження системних тренінгів із реалізації компетентнісного підходу, активного навчання, онлайн-викладання та командної взаємодії. Визначено перспективні напрями подальших досліджень: з'ясування ефективності запропонованих заходів; вивчення мотивації педагогів до реалізації активного навчання, можливостей розвитку їхньої здоров'язбережувальної компетентності в системі післядипломної освіти, а також розроблення стратегій із формування безпекової культури учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: професійний стандарт учителя закладу загальної середньої освіти; здоров'язбережувальна компетентність учителя; безпечне освітнє середовище; трансформація освітнього середовища; безпечні умови навчання і праці.

Olena BABKOVA¹, Lilia VASYLCHENKO², Kira STADNYCHENKO³

¹⁻³ Zaporizhzhia Regional Institute of Continuing Pedagogical Education, Ukraine

¹ <https://orcid.org/0000-0002-9214-8883>
helen.230670@gmail.com

² <https://orcid.org/0000-0002-5392-048X>
liliwasil@gmail.com

³ <https://orcid.org/0000-0001-8542-3763>
avikett@gmail.com

DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF HEALTH-PROTECTING COMPETENCE OF EDUCATIONAL STAFF IN RELATION TO CREATING A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Abstract. The article analyzes scientific studies on the formation and development of teachers' health-preserving competence and defines the essence of the concepts of "teacher's health-preserving competence" and "safe educational environment." Based on a meta-analysis of the results of the monitoring study "Professional Competence of Pedagogical Staff in Creating a Safe and Healthy Educational Environment in Educational Institutions of the Zaporizhzhia Region," an assumption was made about the formation of a system of knowledge, skills, and abilities among teachers regarding the creation of a safe environment in educational institutions. The article examines current issues related to the safety of educational process participants in modern realities, particularly under martial law conditions. It explores the main aspects of health-preserving activities among primary and secondary school teachers, analyzing their level of awareness regarding grant opportunities, team interaction in the implementation of anti-bullying programs, and the organization of the educational process in both distance and in-person learning formats. A low level of teachers' awareness regarding the transformation of the educational environment was identified, including modeling and conducting online lessons with a flexible structure, adherence to sanitary and hygienic standards, and active interaction among educational process participants. The authors propose ways to improve the educational process in the context of safety and health preservation. Specifically, the necessity of increasing teachers' awareness of grant activities, implementing systematic training sessions on a competency-based approach, active learning, online teaching, and team interaction is substantiated. Prospective research directions have

been identified: determining the effectiveness of the proposed measures, studying teachers' motivation for implementing active learning, exploring the possibilities for developing their health-preserving competence within the system of postgraduate education, and developing strategies for fostering a safety culture among educational process participants in response to contemporary challenges.

Keywords: Professional standard of a general secondary education teacher; teacher's health-preserving competence; safe educational environment; transformation of the educational environment; safe learning and working conditions.

Постановка проблеми. Завжди важливі питання безпеки та збереження здоров'я учасників освітнього процесу в сучасних реаліях набувають ще більшої актуальності. Освітній процес в закладах освіти Запорізької області ускладнений постійними сигналами тривоги, вибухами та руйнуваннями об'єктів критичної інфраструктури, що суттєво змінює саме поняття безпечного освітнього середовища.

Законом України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 21) на заклад освіти покладається обов'язок створення безпечного освітнього середовища [1]. Заклад має забезпечити належні і безпечні умови навчання, виховання, розвитку учнів, а також формувати у них гігієнічні навички та засади здорового способу життя. Міністерство освіти і науки України у листі № 1/17310-23 від 03 листопада 2023 року «Щодо окремих питань організації освітнього процесу» наголошує, що освітній процес в умовах воєнного стану повинен бути орієнтований, перш за все, на створення безпечних умов навчання, а одним із пріоритетних завдань держави є збереження життя та здоров'я її громадян, особливо дітей із забезпеченням їх доступу до освіти [2].

Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі зазначає, що учні та педагогічні працівники потребують такого стану освітнього середовища, в якому вони відчуватимуть фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну безпеку, комфорт і благополуччя [3]. Державна служба якості освіти розробила рекомендації на допомогу освітянам щодо розбудови безпечного освітнього середовища і в очному, і в дистанційному, і у змішаному форматі навчання, а також способів ефективного застосування форматів залежно від безпекової ситуації [4]. За цими документами, під час розбудови освітнього середовища сьогодні варто враховувати як фізичні аспекти безпеки (евакуація, укриття, захист), так і психологічну підтримку учнівства та педагогів, які перебувають у постійному стані стресу (систематично перебувають у кризових ситуаціях або/та в умовах постійної загрози). Все це вимагає від вчителів певних знань, умінь та навичок щодо створення безпечного освітнього середовища, використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу, комунікації і співпраці між зацікавленими особами з безпекових питань як закладу загальної середньої освіти, так і територіальної громади, що є складовими здоров'язбережувальної компетентності.

Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти серед професійних компетентностей визначено здоров'язбережувальну компетентність, яка виявляється у здатностях організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя; підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності; надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів приділена значна увага в сучасних дослідженнях вітчизняних науковців. Т. Железною розкрито важливі аспекти удосконалення здоров'язбережувальної діяльності учителя основної школи в системі післядипломної освіти України [6]. У працях О. Литвиненко розкрито внутрішні та зовнішні умови розвитку особистісної та професійної здоров'язбережувальної компетентності педагога в системі освіти дорослих [7]; праці Є. Кочерги визначають зміст основних структурних елементів здоров'язбережувальної компетентності вчителя хімії, а саме когнітивного, діяльнісного, особистісного та ціннісно-мотиваційного компонентів [8]; в роботах О. Павлюк, А. Павлюк встановлено структуру розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти, що містить у собі наступні компоненти: потребнісно-мотиваційний, теоретико-методичний, діяльнісний, інформаційно-операційний [9]; Л. Малишевою приділено увагу здоров'язбережувальній компетентності майбутнього вчителя початкової школи [10]; дослідження Ю. Вдовиченко зосереджено на здоров'язбережувальній компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії [11]; у публікаціях О. Безкопильного, А. Матусевич проаналізовано здоров'язбережувальну компетентність як важливу складову професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до роботи в основній школі [12].

Науковцями надано різні тлумачення поняття «здоров'язбережувальна компетентність»:

– здоров'язбережувальна компетентність учителя хімії – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність організувати безпечне освітнє середовище, дотримуватися здорового способу життя, зберігати особисте фізичне і психічне здоров'я, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу

щодо безпечного поводження із хімічними сполуками і матеріалами у процесі провадження освітнього процесу з хімії (Є. Кочерга) [8];

– здоров'язбережувальна компетентність учителів основної школи – інтегративна професійна фахова характеристика, яка визначає готовність та здатність педагога кваліфіковано здійснювати і свідомо перебудовувати діяльність щодо здоров'язбереження всіх суб'єктів освітнього процесу на основі знань, умінь, навичок, досвіду, мотивації та вдосконалення професійно значущих якостей особистості» (М. Шеян) [13];

– здоров'язбережувальна компетентність учителя – це динамічна комбінація знань, умінь і навичок зі здоров'язбереження фізичного, психічного і морально-духовного здоров'я, санітарії й гігієни, інфомедійної безпеки, основ домедичної допомоги та особистісних ресурсів педагога, спрямованих на збереження власного здоров'я, профілактику психофізичного виснаження, створення позитивного прикладу для учнів у засвоєнні правил здорового способу життя та формуванні життєвих навичок здорової поведінки, створення безпечного й здорового освітнього середовища, формування поведінкових установок для збереження і зміцнення здоров'я, а також проведення системи превентивних заходів, спрямованих на подолання чинників ризику для здоров'я всіх учасників освітнього процесу (О. Литвиненко) [7];

– здоров'язбережувальна компетентність майбутніх учителів початкової школи – інтегративне особистісне утворення, що дозволяє усвідомлено, самостійно й ефективно обирати і реалізовувати власну здоров'язбережувальну траєкторію як життєву позицію та виявляється у здатності майбутнього вчителя вирішувати проблеми і завдання здоров'язбереження, реалізувати особистісну та професійну перспективи (Л. Малишева) [14].

Але зазначимо, що кількість наукових досліджень щодо формування безпечного освітнього середовища та ролі у цьому здоров'язбережувальної компетентності вчителя є вражаюче недостатньою.

Тому в цій роботі розглядаємо поняття «безпечне і здорове освітнє середовище» у парадигмі Концепції безпеки закладів освіти [15] як сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Мета дослідження полягає у визначенні напрямів розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогічних працівників щодо створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти у системі післядипломної педагогічної освіти.

Методи дослідження: аналіз і синтез, узагальнення й порівняння наукових ідей, нормативно-правових документів щодо формування здоров'язбережувальної компетентності педагогів; презентація результатів моніторингового дослідження.

Виклад основного матеріалу досліджень. Концепція безпеки закладів освіти наголошує, що формування безпечного і здорового освітнього середовища вимагає вирішення низки проблем, зокрема, пов'язаних із фізичним, психологічним насильством та булінгом (цькуванням), безвідповідальним використанням Інтернету, недостатньою готовністю педагогічних працівників запобігати та протидіяти насильству і булінгу (цькуванню) серед учасників освітнього процесу, непопулярністю серед дітей і підлітків культури здорового харчування, малорухливим способом життя, належним рівнем їх медичного забезпечення, а також загальною несистемним підходом до формування культури здорового та безпечного способу життя у суспільстві, недостатністю співпраці різних соціальних інституцій у подоланні зазначених проблем. Щоб оцінити готовність педагогів щодо створення безпечного освітнього середовища, проаналізуємо результати моніторингового дослідження «Професійна компетентність педагогічних працівників щодо створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти Запорізької області» (<https://surl.luh.gov.ua/zahiqs>), в якому взяли участь учителі початкової школи (644 респондентів); вчителі, які викладають предмети освітніх галузей (мовно-літературна, математична, природничо-технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська і історична, мистецька, фізична культура) у 5-х класах закладів загальної середньої освіти Запорізької області (531 респондент).

Значний інтерес для нашого дослідження становлять окремі позиції. Так, за кожною групою стажу роботи і педагогічною категорією більшість педагогів під час перебування у закладі освіти дотримуються самі правил техніки безпеки (далі – правил ТБ) та спостерігають за їх дотриманням учнями і ученицями (рис. 1).

1.3. Що в першу чергу Ви робите щодо особистої безпеки та безпеки учнів і учениць під час перебування в закладі освіти? (%)

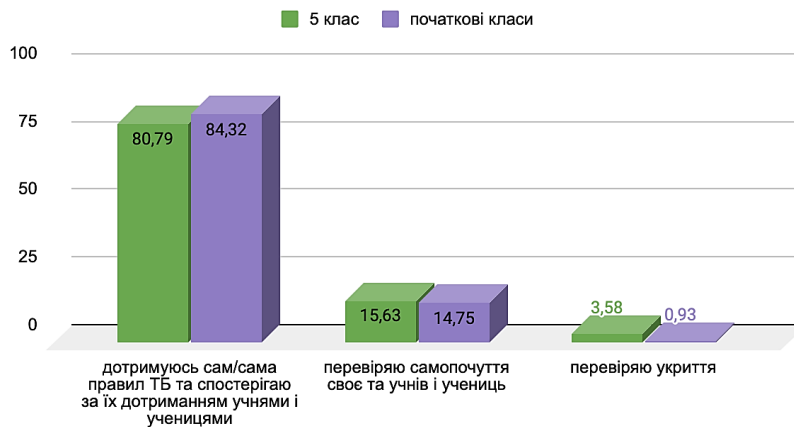

Рис. 1. Пріоритетність у забезпеченні вчителями особистої безпеки та безпеки учнів і учениць

Це надає можливість припустити наявність у вчителів:

- сформованої системи знань щодо ознак безпечного освітнього середовища, основ безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; видів та проявів насильства, дискримінації, булінгу (цькування), правил запобігання та протидії їм;

- комплексу умінь та навичок організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил охорони праці і норм, протиепідемічних правил, а також зважено, конструктивно, ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу для організації безпечного освітнього середовища, зокрема у надзвичайних ситуаціях;

- потреби інтегрувати апробовані здоров'язбережувальні технології, засоби й ресурси в освітній процес, зокрема для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування).

У зв'язку з цим виникає інтерес з'ясувати, які педагогічні дії щодо створення безпечних умов навчання і праці, налагодження комфортної взаємодії суб'єктів освітнього процесу вважаються педагогами найбільш ефективними.

Відповідно до результатів анкетування майже кожен четвертий респондент зазначив/зазначила про систематичну участь у конкурсах, грантах різного рівня задля покращення матеріально-технічного забезпечення закладу освіти в контексті безпеки та збереження здоров'я учасників освітнього процесу; кожен десятий ніколи цим не займається; більшість педагогів здійснюють таку діяльність епізодично. Це може свідчити про недостатню поінформованість освітян щодо можливостей грантових пропозицій, алгоритму участі у таких проектах або ж їхнє недооцінення (рис. 2).

Педагогічні дії щодо створення безпечного та здорового середовища у закладі освіти (%)

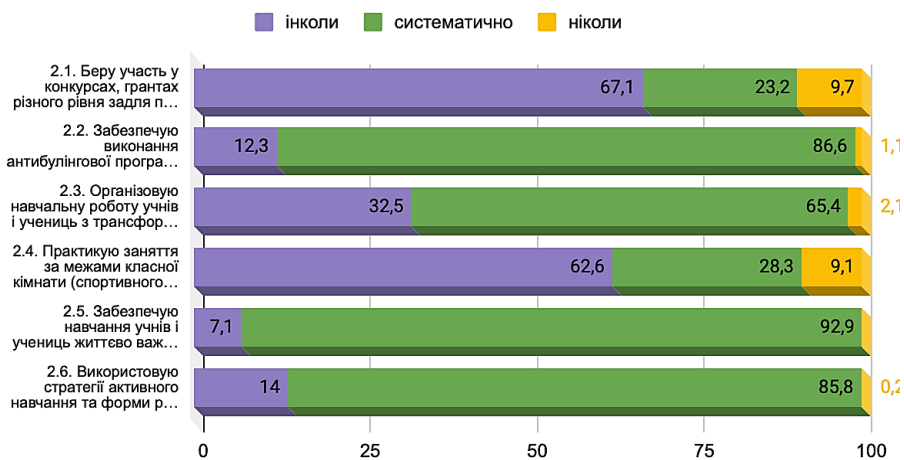

Рис. 2. Педагогічні дії щодо створення безпечного та здорового середовища у закладі освіти

Абсолютна більшість педагогів (86,6 %) систематично забезпечують виконання антибулінгової програми закладу освіти у складі шкільної команди. Майже десята частина відповідей вказує на епізодичну діяльність педагогів. Незначна група респондентів (1,1%) ніколи цим не

займаються. Можна припустити, що у деяких закладах адміністрацією не акцентується увага на командній взаємодії вчителів щодо виконання антибулінгової програми (рис. 2).

В умовах сьогодення система освіти потребує оперативних векторних змін, ефективних механізмів саморегуляції, що передбачає трансформацію (переструктурування) освітнього середовища (простору) перш за все в умовах дистанційного навчання (рис. 2).

Більшість педагогів (65,4 %) систематично організовують навчальну роботу учнів і учениць з трансформацією освітнього середовища; третина респондентів вказали, що деколи його переструктурують. Незначний відсоток (2,1 %) учителів не роблять цього взагалі. Можна припустити, що несистемність викликана низькою обізнаністю педагогів щодо моделювання та проведення онлайн-уроків з гнучкою структурою, дотриманням санітарно-гігієнічних вимог, активною взаємодією суб'єктів освітнього процесу (рис. 2).

Більшість освітян (62,6 %) подеколи практикували заняття за межами класної кімнати (спортивного залу), на свіжому повітрі; майже кожен десятий респондент (9,1 %) не робили цього взагалі; незначний відсоток відповідей (28,3%) вказали на системність проведення таких уроків (рис. 2). Можна припустити, що в мирний час в умовах очного навчання в закладах освіти не були створені умови для проведення «зелених уроків» вчителями-предметниками. Системно їх могли реалізувати вчителі фізичної культури.

Абсолютна більшість педагогів (92,9 %) систематично забезпечують навчання учнів і учениць життєво важливим навичкам на засадах компетентнісного підходу, в режимі діалогу, співпраці та партнерства. Лише 7,1% респондентів роблять це подеколи, що потребує адміністративної уваги та долучення цієї групи педагогів до педагогічних тренінгів (рис. 2).

Переважає більшість педагогів (85,8%) використовують системно стратегії активного навчання та форми роботи, які подобаються учням і ученицям та є прийнятними для них. Незначний відсоток (14 %) долучають учнів до активного навчання інколи. Є невелика група педагогів (0,2 %), які нехтують цими стратегіями (Рис. 2). Можна припустити, що у цій вибірці респонденти не мотивовані до вибору та впровадження дидактичних інструментів активного навчання.

Таким чином, для підвищення ефективності освітнього процесу насамперед варто реалізувати комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення педагогічної діяльності та покращення умов навчання. Необхідно посилити інформування педагогів про можливості грантового фінансування, організувавши навчальні семінари та тренінги щодо написання заявок, а також створити інформаційні ресурси з актуальними пропозиціями. У межах боротьби з булінгом слід зміцнити командну співпрацю між адміністрацією та педагогами, проводити методичні заходи для підвищення ефективності реалізації антибулінгових програм. Для якісної трансформації освітнього середовища є потреба розширити можливості підвищення кваліфікації вчителів, організувавши вебінари з методики онлайн-навчання та впровадження цифрових інструментів. Створення належних умов для проведення «зелених уроків» сприятиме розширенню простору навчання. Варто облаштувати спеціальні зони на території закладів освіти, а також розробити методичні рекомендації щодо ефективного використання відкритого простору для різних предметів. Для підтримки компетентнісного підходу в навчанні необхідно долучати педагогів до спеціальних тренінгів, спрямованих на розвиток інтерактивних методик та формування партнерських відносин між учителями та учнями. Водночас слід сприяти активному навчанню, створюючи банк ефективних методик і мотивуючи педагогів до впровадження сучасних дидактичних інструментів.

Загалом, реалізація цих заходів сприятиме підвищенню здоров'язбережувальної компетентності педагогів, покращенню безпекової компоненти освітнього середовища та створенню більш ефективної, безпечної й комфортної освітньої системи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати дослідження підтверджують, що питання безпеки та збереження здоров'я учасників освітнього процесу мають особливу актуальність у сучасних умовах. Попри наявний високий рівень відповідальності педагогів за дотримання норм безпеки та здоров'язбереження, існують певні виклики, які потребують вдосконалення, як-от: недостатня поінформованість щодо грантових можливостей, обмежена командна взаємодія педагогів у реалізації антибулінгових програм, несистемність використання здоров'язбережувальних технологій та методик активного навчання, низька увага до фізичної активності учнів та обмежена практика проведення уроків на відкритому повітрі тощо.

Для подолання цих викликів необхідно впровадити комплексні заходи: проведення спеціалізованих тренінгів із написання грантових заявок, методики онлайн-навчання та активного викладання, а також розширення інфраструктурних можливостей для «зелених уроків». Важливим напрямом є також зміцнення міждисциплінарної взаємодії та посилення командної роботи серед педагогів.

До перспектив подальших досліджень можна віднести необхідність вивчення ефективності реалізації запропонованих заходів, моніторингу рівня фізичної активності учнів в освітньому процесі, дослідження мотивації педагогів до використання інноваційних методик та розробку рекомендацій

щодо інтеграції здоров'язбережувальних технологій у систему післядипломної педагогічної освіти. В умовах воєнного стану особливої уваги потребує розвиток психосоціальних навичок учасників освітнього процесу та створення ефективних механізмів психологічної підтримки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
2. Щодо окремих питань організації освітнього процесу в умовах воєнного стану : Лист МОН України від 03.11.2023, № 1/17310-23. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/90390/.
3. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента України від 25.05.2020, № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>.
4. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. *Державна служба якості освіти України*. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>.
5. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : МОН України від 29.08.2024, № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>.
6. Железнова Т. Модель розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи в системі післядипломної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/13.pdf>.
7. Литвиненко О. Проблеми впровадження здоров'язбережувальних технологій і формування здорового способу життя учнів та шляхи їх вирішення. *Теорія, методика і практика навчання*. 2023. URL: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.09>.
8. Кочерга Є. В. Розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів хімії в закладах післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2021.
9. Павлюк О., Павлюк А. До проблеми розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти. *Педагогічні науки*. 2019. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/273/274>.
10. Малишева Л. С. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі педагогічного коледжу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Одеса, 2018.
11. Вдовиченко Ю. Здоров'язбережувальна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії. *Збірник наукових праць ЛОГОС. Multidisziplinäre Forschung: Perspektiven, Probleme und Muster.*. 2021. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-09.04.2021.v2.08>.
12. Безкопильний О., Матусевич А. Здоров'язбережувальна компетентність як важлива складова професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до роботи в основній школі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 3. С. 107-111.
13. Шеян М. Педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Хмельницька гуманітарнопедагогічна академія, Національний університет «Львівська політехніка». Хмельницький – Львів, 2021. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/radaphd/9514/disertaciya-sheyan-marini-oleksandrivni.pdf>.
14. Малишева Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі педагогічного коледжу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Одеса, 2018.
15. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023, № 301-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
2. Shchodo okremykh pytan orhanizatsii osvitnoho protsesu v umovakh voiennoho stanu : Lyst MON Ukrainy vid 03.11.2023, № 1/17310-23. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/90390/.
3. Pro Natsionalnu stratehiiu rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvitnoho seredovyshcha u novii ukrainskii shkoli : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.05.2020, № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>.
4. Bezpechne osvitnie seredovyshche: novi vymiry bezpeky. Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>.
5. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity» : MON Ukrainy vid 29.08.2024, № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>.
6. Zhelieznova T. Model rozvytku zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti vchyteliv osnovnoi shkoly v systemi pisliadyplomnoi osvity. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. 2020. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/13.pdf>.
7. Lytvynenko O. Problemy vprovadzhennia zdoroviazberezhualnykh tekhnolohii i formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia uchniv ta shliakhy yikh vyrishennia. Teoriia, metodyka i praktyka navchannia. 2023. URL: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.09>.
8. Kocherha Ye. V. Rozvytok zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti vchyteliv khimii v zakladakh pisliadyplomnoi osvity : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Kyiiv, 2021.

9. Pavliuk O., Pavliuk A. Do problemy rozvytku zdorov'iazberezhivalnoi kompetentnosti vchyteliv osnovnoi shkoly u systemi pisliadyplomnoi osvity. Pedahohichni nauky. 2019.
URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/273/274> .
10. Malysheva L. S. Formuvannia zdorov'iazberezhivalnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v osvithomu protsesi pedahohichnoho koledzhu : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoї osvity. Odesa, 2018.
11. Vdovychenko Yu. Zdorov'iazberezhivalna kompetentnist maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva i khoreohrafii. Zbirnyk naukovykh prats ΛΟΗΟΣ. Multidisziplinäre Forschung: Perspektiven, Probleme und Muster.. 2021.
<https://doi.org/10.36074/logos-09.04.2021.v2.08>.
12. Bezcopylnyi O., Matusevych A. Zdorov'iazberezhivalna kompetentnist yak vazhlyva skladova profesiinoї hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do roboty v osnovnii shkoli. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Ser.: Pedahohichni nauky. 2017. Vyp. 3. S. 107-111.
13. Sheian M. Pedahohichni umovy rozvytku zdorov'iazberezhivalnoi kompetentnosti vchyteliv osnovnoi shkoly u systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity. Dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy). Khmelnytska humanitarnopedahohichna akademiia, Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnikha». – Khmelnytskyi – Lviv, 2021. – URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/radaphd/9514/disertaciya-sheyan-marini-oleksandrivni.pdf>.
14. Malysheva L. Formuvannia zdorov'iazberezhivalnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v osvithomu protsesi pedahohichnoho koledzhu : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoї osvity. Odesa, 2018.
15. Pro skhvalennia Kontseptsii bezpeky zakladiv osvity : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07.04.2023, № 301-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>.

| Матеріал надійшов до редакції: 17.03.2025 р. | Прийнято до друку: 17.04.2025 р. | Опубліковано: 30.05.2025 р. |

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-NC-SA 4.0).